

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਲਈ ਕੋਡ

ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਲਈ ਮੁੱਖ ਜਨਤਕੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥੋਰਿਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਂਡ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨਲ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਰਨੀ ਜਨਰਲ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਇੰਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 42 ਇਲਾਕੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੰਕ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਮੁੱਖੀ ਚੀਫ਼ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਲੰਡਨ ਲਈ ਵੀ ਇੰਕ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਸਾ ਦੇ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਹ 1986 ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਭਾਵੋਂ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਅਜਾਦ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਅਜਾਦੀ ਇੰਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹਿਯਾਤ ਮਹੱਤਵ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇਨਸਾਫ਼, ਨਿਰੋਧ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਿਕਾਰਾਂ, ਗਵਾਹਾਂ, ਮੁਦਾਲਾਹਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਦੂਸਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਧਾਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗਹਿਨਮਾਈ ਦੇਣ ਲਈ, ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਐਂਡ ਅਫੈਸਸ ਐਕਰ 1985 ਦੇ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਲਈ ਕੋਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਂਡ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਜੁਮੈਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪਕਾਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ, 'ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਰ' ਵਿਚ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਵਿਭਾਗੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਰ ਦੇ ਧਾਰਾ 7A ਅਧੀਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਂਡ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ।

© ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ 2004

ਇਸ ਕੋਡ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ
ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

1 ਮੁੱਖ ਬਾਬੂ

1.1 ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਇੰਕ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਲਈ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਛੇਠੇ ਕੋਸ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ - ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਿਕਾਰਾਂ, ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲਾਹਾਂ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਅਰਥ ਸਭਵਾਨਵਾਂ ਹਨ। ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਅਤੇ ਏਕਸਾਰ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਲਈ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

1.2 ਕੋਡ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਡ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਸਰਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਮੈਵਾਰ ਹੋਣ।

1.3 ਕੋਡ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੇ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਕੋ ਗੀ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਰ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਿਕਾਰਾਂ, ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲਾਹਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਭਰਿਆ ਵਰਤਾਓ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਅਸਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

2 ਸਧਾਰਨ ਨਿਯਮ

2.1 ਹਰ ਇੰਕ ਕੋਸ ਵਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਤਾਂ ਚੰਗਿਆਈ ਬਹਿਰਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਈ ਸਧਾਰਨ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਉਪਰ ਲਾਗੂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਸ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਕੀਨਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2.2 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਨਸਾਫ਼, ਅਜਾਦ ਅਤੇ ਵਸਤੁਪਰਕ ਤੱਤਾਂ ਉਪਰ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਕੀ ਆਦਮੀ, ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੇ ਨਸਲੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੂਲ, ਅੰਗਰੀਣਤਾ, ਲਿੰਗ, ਪਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਲਿੰਗੀ ਢਲਾਅ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਤਰ ਤੋਂ ਅਣਉਚਿੱਤ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਦਬਾ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

2.3 ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਜੁਮੈਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਗਤੀਸੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ ਸਿਧੀ ਲਈ ਹੈ।

2.4 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਤਫ਼ਤੀਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣਮਾਈ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਂ ਪੜਤਾਲ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸੱਭਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਹੋ ਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੀਆਂ ਦਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂ ਪੜਤਾਲ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਆਪ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਗੇ।

2.5 ਮੁਕੱਦਮੀਆਂ ਦਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ, ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਅਤੇ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨੀ, ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸਾਰੇ ਸੰਖੱਧ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਡ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਦੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਸਿਰ ਹੈ।

2.6 ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ 1998 ਦੇ ਅੰਦਰਾਂ ਲਈ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਇਕ ਜਨਤਕ ਅਧੀਕਾਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕੈਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅਨੇ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3. ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

3.1 ਬਹੁਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੌਜ਼ਦਾਰੀ ਅਪਗਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੋ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪਗਾਧ ਦਾ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਕੋਡ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਰਹਿਨਮਾਈ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਕੇਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਇਕੋ ਹੀ ਸਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

3.2 ਬਹੁਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੌਜ਼ਦਾਰੀ ਅਪਗਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੋ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪਗਾਧ ਦਾ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਕੋਡ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਰਹਿਨਮਾਈ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਕੇਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਇਕੋ ਹੀ ਸਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

3.3 ਬਹੁਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਹੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਫੁੱਲ ਕੋਡ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ।

3.4 ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਹੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਰਕੇ, ਕੇਸ ਉਪਰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਫੁੱਲ ਕੋਡ ਟੈਸਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4. ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ

4.1 ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਸਪੂਰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਰ ਕੇਸ ਉਪਰ ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਬਹੁਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ, ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਮਝਣ ਕਿ ਕੁੱਝ ਵਧੇਰੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੇਸ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

4.3 ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਜਾਂ ਕੇਸ ਅਗਾਹ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਹੀ ਹੈ।

5 ਫੁੱਲ ਕੋਡ ਟੈਸਟ

5.1 ਫੁੱਲ ਕੋਡ ਟੈਸਟ ਦੇ ਦੋ ਪੜਾਅ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸੱਭਾ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੇਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਾਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਬੋਸ਼ਕ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸੰਗੀਨ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਕੇਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਬੂਤ ਦਾ ਪੜਾਅ

5.2 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਮੁੱਦਾਲਾਹ ਵਿਰੁੱਧ ਹਰ ਦੋਸ਼ ਸੰਬੰਧੀ ਦੀ ਕਾਢੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੈਰਵੀ ਕੇਸ ਉਪਰ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5.3 ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਖੇਪੀ ਦੀ ਕਾਢੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਕ ਵਾਸਤਵਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਿਉਰੀ ਜਾਂ ਮਾਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਇਕੱਲੇ ਕੇਸ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਕਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਸੋਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਮੁੱਦਾਲਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਖੇਪੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠੈਹਰਾਉਣ ਦੀ ਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠੈਹਰਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਟੈਸਟ ਫੌਜ਼ਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਦ ਆਪ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਹ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਅਲਦੱਗ ਟੈਸਟ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠੈਹਰਾਉਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਾਲਾਹ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ।

5.4 ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਿ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸਬੂਤ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਐਸੇ ਕੋਸ਼ਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਚਿੰਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਐਸੇ ਕੋਸ਼ਣ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਏਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁਛਣੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ:

ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਬੂਤ ਕਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

a ਕੀ ਇਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? ਕੁੱਝ ਐਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸੂਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸੰਬੰਧੀਤ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਉਚਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕੀ ਇਸ ਦੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਹੋਰ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ?

ਕੀ ਸਬੂਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹੈ?

b ਕੀ ਕੋਈ ਐਸੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਜੁਰਮ ਇਕਬਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਘਰਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਐਸੇ ਤੱਤਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮੁੱਦਾਲਾਹ ਦੀ ਉਮਰ, ਬੁੱਧੀ ਜਾਂ ਸੋਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਪਧਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

c ਮੁੱਦਾਲਾਹ ਨੇ ਕੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨੁਣਯੋਗ ਸਮਝੇਗੀ? ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ?

d ਕੀ ਮੁੱਦਾਲਾਹ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਨ?

e ਕੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ? ਉਚਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਕੀ ਗਵਾਹ ਦਾ ਕੋਈ ਐਸਾ ਮਨੋਬਾਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਦੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਖੀ ਹੈ?

f ਕੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਨੁਣਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਬੂਤ ਉਪਰ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਬੇਖੁਨਿਆਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਰ ਅਧਾਰਤ ਹਨ? ਕੀ ਕੋਈ ਵਧੇਰੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਗਵਾਹ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਘਰਾਵੇਗੀ?

5.5 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅਦੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੂਤ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਪੜਾਮ

5.6 1951 ਵਿਚ, ਲੋਤਡ ਸ਼ੋਹਕਰੋਦ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਟਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸੀ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਬਾਰੇ ਸਰੋਸਟ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਮਾਇਦ ਹੁਣ ਤਕ ਅਟਰਨੀ ਜਨਰਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ: “ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਵੀ ਇਹ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ - ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਹੋਵੇਗਾ ਵੀਂ ਨਹੀਂ - ਕਿ ਸੱਕੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜੁਰਮਾਂ ਵਿਰੁਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ”। (ਹਾਊਸ ਐਂਡ ਕੈਮਨਜ਼ ਡੀਬੋਈਸ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 483, ਕੋਲਮ 681, 29 ਜਨਵਰੀ 1951)।

5.7 ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਿਰੁਧ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ, ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਾਉਣ ਵਿਰੁਧ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਜਨਦਰਾਰ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਹੇਠਾਂ ਭਾਗ 8 ਦੇਖੋ)।

5.8 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਤੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਾਨ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਸੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਤੱਤ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਤੱਤ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ

5.9 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਗਿਨ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੈ:

a ਜੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ,

- b** ਜੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਤੇ ਕੁਰਕੀ ਜਾਂ ਹੋੜ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ,
- c** ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹੋਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ,
- d** ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੋਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁਧ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ (ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਪੁਲਿਸ ਜੋ ਜੋਲ੍ਹ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਨਰਸ),
- e** ਮੁਦਾਲਾਹ ਕੋਈ ਮੌਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ,
- f** ਸਥਤ ਤੋਂ ਸਥਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾਹ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ,
- g** ਸਥਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,
- h** ਸਥਤ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਟੋਲੀ ਨੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,
- i** ਜੁਰਮ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਨਿਰਬਲ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਢੀ ਡਰਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਘਬਰਹਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ,
- j** ਅਪਰਾਧ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਨੇੜੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ,
- k** ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਦੇ ਨਸਲੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੂਲ, ਅੰਗਰੀਣਤਾ, ਲਿੰਗ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਲਿੰਗੀ ਵਿਲਾਅਤਕੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵੀ ਵਿਤਕਰੇ ਕਾਰਨ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰੋਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੱਛਣਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਵੈਰ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ,
- l** ਜੇ ਮੁਦਾਲਾਹ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਦੀ ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਢੀ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਖਰਾਬੀ ਦਾ ਤੱਤ ਹੋਵੇ,
- m** ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਮੁੱਦਾਲਾਹ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀਆਂ ਜਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ,
- n** ਮੁੱਦਾਲਾਹ ਵਿਰੁਧ ਇਲਜਾਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ,
- o** ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੇ ਉਚਿੱਤ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਰਵਦੀਏ ਕਰਕੇ,
- p** ਇਹ ਅਪਰਾਧ, ਬੋਸ਼ਕ ਸੰਗੀਨ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਥੇ ਕਾਢੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ
- q** ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਕਾਢੀ ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।
- ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਵਿਰੁਧ ਕੁਝ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਤੱਤ**
- 5.10** ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ:
- a** ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾ ਮਾਤਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ,
- b** ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਦਾਲਾਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਮੁਦਾਲਾਹ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- c** ਅਪਰਾਧ ਅਸਲੀ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁਲੇਖੇ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ),
- d** ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਘਟਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਸੀ,
- e** ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਲੰਮ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ:
- ਅਪਰਾਧ ਸੰਗੀਨ ਹੋਵੇ,
  - ਦੇਰ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੁਦਾਲਾਹ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ,
  - ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਜਾਂ

- ਅਪਰਾਧ ਗੁੰਡਲਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੈਸੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ,
  - f ਹਰ ਵੇਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੱਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਉਪਰ ਜਿਸਮਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੰਦਰੂਸਤੀ ਉਪਰ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ,
  - g ਜੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਗੱਭੀਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਮੁਦਾਲਾਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੈ ਜਾਂ ਹੁਣ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਾਫੀ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਰੋਗ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਸੀ। ਕਰਉਣ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਕਵਿਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ, ਜਿਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਲਈ ਹੋਮ ਐਫਿਸ ਰਹਿਨਮਾਈ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਉਸ ਮੁਦਾਲਾਹ ਸਿਹੜਾ ਕਾਫੀ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੋਵੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਾ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਧਾਰਨ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ,
  - h ਮੁਦਾਲਾਹ ਨੇ ਘਾਟ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਪਰ ਮੁਦਾਲਾਹ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਦੇ ਮੁਆਵਜਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ), ਜਾਂ
  - i ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਤਿਆਂ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੇਰਵੇ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- 5.11** ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਤੱਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਸਮੁੱਚਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ**
- 5.12** ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਕੀਲ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਲਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਉਣ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਕਵਿਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਜਨਤਕ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਲਈ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਈ ਉਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜੁਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।
- 5.13** ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਉਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੁਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨਾ
- ## 6 ਦਾ ਬਹੈਸ਼ਹੋਲਡ ਟੈਸਟ
- 6.1** ਦਾ ਬਹੈਸ਼ਹੋਲਡ ਟੈਸਟ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਕਿ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।
- 6.2** ਦਾ ਬਹੈਸ਼ਹੋਲਡ ਟੈਸਟ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਮਾਨਤ ਤੇ ਛੱਡਣਾ ਉਚਿੱਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਛੱਲ ਕੋਡ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲੇ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ।
- 6.3** ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਦਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਉਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਕੇਸ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਮਾਨਤ ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਖਤਰੇ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਉਪਰ ਬਹੈਸ਼ਹੋਲਡ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੇ।
- 6.4** ਹਰ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:
- ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ,
  - ਵਧੇਰੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਕਿਸਮ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ,
  - ਵਧੇਰੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਉਚਿੱਤਤਾ,
  - ਉਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਦਮ,
  - ਇਸ ਕੇਸ ਉਪਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸਬੂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ,
  - ਉਹ ਦੋਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨੀ ਕਰੇਗਾ।
- 6.5** ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਛੱਲ ਕੋਡ ਟੈਸਟ ਅਧੀਨ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਵੇਲੇ ਉਪਲੱਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਰ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ।

6.6 ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਅਤੇ ਜਮਾਨਤ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਮਾਨਤ ਦਾ ਜਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਬੂਤ ਦਾ ਨੈਮਥੰਧ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਕੋਡ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

7 ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚੋਣ

7.1 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ:

- a ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਹੱਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ,
- b ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿੱਧੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੇ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ, ਅਤੇ
- c ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇ।

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ।

7.2 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦੋਸ਼ ਅਰੋਪਣ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾਹ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਕਸੂਰ ਮੰਨੌਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਏਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤਾਂ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾਹ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਕਸੂਰ ਮੰਨੌਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

7.3 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੁਦਾਲਾਹ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਥਾਂ ਬਚਾਲਿਆ ਹੈ।

8 ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ

ਬਾਲਗ

8.1 ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਉਚਿਤ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ, ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਹਾਨੀਪੂਰਤੀ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

8.2 ਬਾਲਗ ਸੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਸਧਾਰਨ ਚੇਤਾਵਨੀ ਅਤੇ ਸਰਤੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਧਾਰਨ ਚੇਤਾਵਨੀ

8.3 ਸਧਾਰਨ ਚੇਤਾਵਨੀ ਤਾਂ ਹੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹੋਮ ਐਫਿਸ ਦੀ ਰੱਹਿਨ੍ਹਮਾਈ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਸ ਕੇਸ ਉਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਤੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀ

8.4 ਸਰਤੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਉਥੇ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਕਿ ਜਿਥੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਸੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਏਹਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸਾਇਦ ਸੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਹਾਨੀਪੂਰਤੀ ਹੋਵੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

8.5 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਿਧੀ ਲਈ ਕਾਢੀ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਸਰਤੀਆਂ ਕੈਸ਼ਨ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਮੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੀਆਂ ਸਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

8.6 ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਗਿਆ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕਨਡੀਸ਼ਨਲ ਕੈਸ਼ਨ ਕੋਡ ਐਫ ਪਰੈਕਾਰਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਡਾਈਰੈਕਟਰ ਐਫ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਕਾਊਂਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੁਦਾ ਸਰਤੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਬਾਰੇ ਰੱਹਿਨ੍ਹਮਾਈ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

8.7 ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਮਝੇ ਕਿ ਸਰਤੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ, ਇਤਲਾਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਾਂ ਸਰਤੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਨੋਜਵਾਨ

8.8 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਨੋਜਵਾਨ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੁਦਾਲਾਹ ਦੀ ਉਮਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਨੋਜਵਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਰਵਾਈਆ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

8.9 ਮਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਏਨ੍ਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਨੋਜਵਾਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਮੰਨਦਾ ਨਹੀਂ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਨੋਜਵਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਸ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲੇ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨੋਜਵਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਫ਼ਨਾ ਜਾਂ ਆਖਰੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤਾਫ਼ਨਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਾ ਮਕਸੇਦ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣਾ ਰੋਕਾਵਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਕਿ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਦਾਲਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਨੋਜਵਾਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿਰੁਧ ਸਪਸ਼ਟ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਤੱਤ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ।

9 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਢੰਗ

9.1 ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿਜ਼ਸ਼ਨਰੋਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਰਹਿਨ੍ਹਮਾਈ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਾਉਣ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿਥੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਕੇ ਇਹ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲਾਹ ਆਪਣਾ ਕਸ਼ਤ ਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਾਉਣ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋਂਦ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਿ ਰਹਿਨ੍ਹਮਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

9.2 ਸਿਰਫ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਈ ਵੀ ਮਿਜ਼ਸ਼ਨਰੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। .ਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਾਉਣ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦੇਰ ਦੇ ਅਸ਼ਰ ਅਤੇ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਦੇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਉਪਰ ਕੋਝ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10 ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ

10.1 ਸ਼ਾਇਦ ਮੁਦਾਲਾਹ ਕੁਝ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਚੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦ੍ਹਾਂ ਹੋਏ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਲੱਗਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਘੱਟ ਸੰਭੀਨ ਜਰਮ ਦਾ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਾਲਾਹ ਦਾ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਣ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਕਿਗੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਥੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਹੋਣਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਸਾਨੀ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੁਦਾਲਾਹ ਦਾ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

10.2 ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾਹ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾਹ ਦਾ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਹੋ ਸਕੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

10.3 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾਹ ਵਲੋਂ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਕਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਇਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਮੁਦਾਲਾਹ ਚੋਗ ਬਾਰੇ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਪਰ ਕਸ਼ਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਇਹਾਂ ਨਾ ਸਜ਼ਾ ਪਰ ਕਾਢੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਸੂਣ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ।

10.4 ਜਿਥੇ ਮੁਦਾਲਾਹ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਇਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਨੀ ਕਰੇਗੀ(ਗ), ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਤੀ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

10.5 ਮੁਦਾਲਾਹ ਵਲੋਂ ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਦਾਲਾਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੇ। ਕਸ਼ਤ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵੇਲੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਅਨੁਸੰਗੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ।

11 ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

11.1 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

- ਪੈਰਵੀ ਪੱਖ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਧੇਰੇ ਵਿਗਾੜਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਤ,
- ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਧਿਆਨ,
- ਜਿਥੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਉਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ,
- ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਤਾਂ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਹਿਨ੍ਹਮਾਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋ ਸਕੇ,
- ਅਨੁਸੰਗੀ ਹੁਕਮਾ (ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਰਵਾਈਏ ਦੇ ਹੁਕਮ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗੁਜਾਇਸ਼ਾਂ।

11.2 ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਬਚਾ ਪੱਖ ਵਲੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੱਭੀਰਤਾ ਘਰਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਜਿਹੜੀ ਗਲਤ, ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੋਵੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤੱਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਕੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

12 ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰੰਭ

12.1 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਕੁਇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਕੁਇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਮੁਦਾਲਾਹ ਜਾਂ ਸੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇ ਕਿ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲੇਗਾ ਜਾਂ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਥੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰੰਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਕੁਝ ਵਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਰਾਉਣ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਕੁਇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਰੰਭ ਕਰੇਗੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਕੇਸ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇ।

12.2 ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਮਲ ਹਨ:

a ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੇਸ ਜਿਥੇ ਮੁੱਢਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉਪਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਢਲਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ,

b ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਲਦੀ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਮੁਦਾਲਾਹ ਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਪੈਰਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

c ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਹੜੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਢੀ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਜਾਣ।

12.3 ਹੋਰ ਵੀ ਅਸਧਾਰਨ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ, ਗੱਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚੋਂ ਬਚੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅੰਫ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਕੁਇਸ਼ਨ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ, ਕੋਰਨ ਐਫ ਅਪਾਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਬਚੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲਾਹ ਵਿਰੁਧ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਕਰੀਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ 2003 ਦੇ ਭਾਗ 10 ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਾ ਕੋਂਡ ਇਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਸੀ ਪੀ ਐਸ ਵੈਬਸਾਈਟ: www.cps.gov.uk ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਕਾਪੀਆਂ ਏਥੇ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

Crown Prosecution Service
Communications Branch
50 Ludgate Hill
London EC4M 7EX
ਫੈਲੀਫ਼ਨ: 020 7796 8030
ਫੈਕਸ: 020 7796 8351
ਈਮੇਲ: publicity.branch@cps.gsi.gov.uk

ਦੂਸਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੀ ਟੇਪ ਜਾਂ ਬਰੇਲ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸੀ ਪੀ ਐਸ ਕਮੀਉਨੀਕੇਸ਼ਨ ਬਰੋਂਚ (ਉਪਰ) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।